

Princip kontradiktornosti řízení při rozhodování o vazbě

6.3.2024 - Kamila Abbasi | Ústavní soud ČR

Stěžovatel je trestně stíhán pro skutek kvalifikovaný jednak jako zločin účasti na organizované zločinecké skupině, jednak jako zločin organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice. Uvedená trestná činnost měla spočívat v úplatném zajišťování tzv. nelegální migrace. Okresní soud vzal stěžovatele do vazby. Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel stížnost. Krajský soud však potvrdil existenci vazebních důvodů. Stěžovatel se poté obrátil na Ústavní soud, který usnesením sp. zn. I. ÚS 2909/23 ze dne 13. 12. 2023 shledal napadená rozhodnutí jako ústavně souladná a odmítl ústavní stížnost jako zjevně neopodstatněnou. Obecné soudy dále rozhodovaly o prodloužení vazby. Právě rozhodnutími napadenými v nynější ústavní stížnosti byl stěžovatel ponechán ve vazbě.

První senát Ústavního soudu (soudce zpravodaj Jan Wintr) ústavní stížnost zamítl.

Samotným důvodům vazby se Ústavní soud nevěnoval, protože je ani stěžovatel sám v ústavní stížnosti nerozporoval. Ústavní soud se však zabýval minimálním ústavním standardem při posuzování kontradiktornosti řízení ve vazebních věcech. Stěžovatel totiž před Ústavním soudem tvrdil, že jemu ani jeho obhájce nebyl doručen návrh na rozhodnutí o prodloužení vazby. Upozornil, že se nekonalo ani vazební zasedání. Ústavní soud ale po posouzení všech okolností dospěl k závěru, že základní práva stěžovatele porušena nebyla, jelikož mu (zjednodušeně řečeno) byl dán prostor k vyjádření se ve věci.

V obecné rovině je povinností soudu rozhodujícího o vazbě – a také oním minimálním ústavněprávním standardem – sdělit obviněnému, že bude rozhodováno o jeho vazbě, a zároveň mu vytvořit prostor pro vznesení požadavku na konání vazebního zasedání. Obviněný musí být o tomto svém právu podle zákona poučen. Těmto minimálním standardům soudy v případě stěžovatele dostály. Stěžovatel byl prokazatelně a výslovně dotazován, zda žádá konání vazebního zasedání, přičemž uvedl, že na konání vazebního zasedání netrvá. Ani z podání obhájce soudu neplyne žádost o konání vazebního zasedání. Obhájce dále nahlížela do spisu v době, kdy jeho součástí již byl návrh na prodloužení vazby. Stěžovatel tedy byl poučen o možnosti požadovat konání vazebního zasedání, které nevyužil, a dokonce se jí výslovně vzdal.

Ústavní soud vzal při zamítnutí návrhu v potaz i skutečnost, že stěžovatel měl možnost formulovat své námitky ve stížnostním řízení u soudu druhého stupně. Této možnosti však využil pouze k formulování námitek procesního charakteru. Ústavní soud nemohl odhlédnout ani od skutečnosti, že návrh na rozhodnutí o prodloužení vazby neobsahoval zásadně nové skutečnosti, k nimž by měl být stěžovatel slyšen.

Ústavní soud však na druhou stranu vytknul orgánům činným v trestním řízení některá dílčí pochybení, kterých se dopustily. Tento nálezný proto ilustruje i to, jak porušení „prosté“ zákonnosti nemusí vést k protiústavnosti napadených soudních rozhodnutí. Ústavní soud se například neztotožnil s krajským státním zástupcem, že neexistuje povinnost zasílat obviněnému ani jeho obhájci návrh na prodloužení vazby. Tato povinnost soudům vyplývá z trestního řádu. Orgány činné v trestním řízení mají povinnost doručovat obhájci, stěžovatel je navíc cizím státním příslušníkem, který neovládá český jazyk. Je třeba důsledně dbát na dodržení pravidel vyplývajících z principu

kontradiktornosti řízení.

Plně zákonným, logickým a vhodným postupem v těchto typových věcech je, aby v rámci rozhodování o dalším trvání vazby soud obviněnému výslovně sdělil, že bude rozhodováno o jeho vazbě, doručil mu a jeho obhájci návrh na rozhodnutí o ponechání ve vazbě a poučil jej současně o jeho právu žádat konání vazebního zasedání. Výtky Ústavního soudu ale nevedly ke zrušení rozhodnutí, protože zmíněný minimální standard ochrany práv stěžovatele byl dodržen.

<https://www.usoud.cz/aktualne/princip-kontradiktornosti-rizeni-pri-rozhodovani-o-vazbe>